

č. 6/41
Poslanec, mjr. gšt. v. v. R. SMETÁNKA,
místopředseda branného výboru Státní rady :

Předvídavost — hlavní předpoklad válečného umění

Přítomná válka znovu potvrzuje nesmírnou důležitost vojenských příprav mírových. Běda státům a národům, které je podceňují. Dostanou se nezbytně vlastní vinou do velmi svízelné situace, dojde-li k válečnému utkání s nepřítelem nepoměrně lépe na konflikt připraveným a pohotovým, který při dobrém vedení má velké vyhlídky, že rychle zvítězí. Tak tomu bylo v minulosti a bude v budoucnosti.

Přes tuto samozřejmost co nejlepších vojenských příprav na doby zlé, v nichž jde o samu existenci států a budoucnost národů, hřešilo se proti této samozřejmosti velmi často a bude se hřešiti, bohužel, i dále. Vždy vyskytnou se státníci a vojáci, kteří nečerpají ponaučení z historie, o níž se mluví, že je učitelkou národů. Bohužel není jí vždy, jak by měla být. Také ne historie válečná, o jejíž ceně se vyslovuje genialní vojevůdce Napoleon v tom smyslu, že její studium je nezbytností pro každého, kdo se chce stát velkým vojevůdcem. Ovšem ani nejintenzivnější studium válečných dějin nic nepomůže, jestliže jich studující nedovede vhodně aplikovat, k čemuž je třeba nesporného nadání! A talentu, nadání se nelze nikdy naučit, nikdy jich nelze získat. Velký vojevůdce se rodí právě tak, jako velký státník a každý velký umělec. Právem se tudíž hovoří a píše o umění vojevůdcovském.

Jednou z nepostradatelných schopností velkého vojevůdce je umění předvídat. Stejným darem musí se vyznačovat každý genialní státník. Jak zkušenost často ukazuje, takovéto kapacity nedostávají se vždy včas na rozhodující místa, aby se mohly plně uplatnit. A jejich rad, varovných slov nebývá vždy dbáno

č. 6/41

nepochopením odpovědných činitelů. Naopak! Dlouho zneužívání ujímají se vedení až když už je hodně zle, mnohdy, když je již pozdě.

Není pochybnosti o tom, že kdyby se na př. velký státník britského imperia Winston Churchill byl stal ministerským předsedou před lety a ne až za války, situace v Evropě by byla zcela jiná. On to byl, který varoval před stálým nedůstojným ustupováním Velké Británie a Francie před giganticky zbrojícím hitlerovským Německem a žádal včasnou, ráznou vojenskou intervenci proti germánskému kazimíru, správně předvídal, že slabost demokratických velmocí nezbytně povede k válce, zejména dají-li se vojensky nebezpečně předstihnout. Proto důrazně požadoval mohutnou vojenskou připravenost a pohotovost, především vybavení branných sil letectvem, útočnou vzbou a motorisací v takovém rozsahu a kvalitě, které by zajišťovaly převahu oproti nepříteli jak početně, tak hodnotou. Churchillovi dostává se ovšem velmi pozdní satisfakce, právě tak jako presidentu dr. Eduardu Benešovi, který správně předvídal nebezpečí hrozící války a včas varoval západní velmoce před jejich vojenskou nepřipraveností, jež se jim může státi osudnou. President dr. Beneš věda bezpečně, že se schyluje k válce, učinil vše, aby národ československý byl na chvíli válečného konfliktu připraven co nejlépe. Není pochyby o tom, že kdyby ve Velké Británii byl tehdy rozhodoval Churchill, vojenská a mocenská posice této veleříše by byla taková, že by nebylo došlo k Mnichovu a ke všemu, co této kapitulaci následovalo. Právě tak nemůže být pochybnosti o tom, že velká osobnost Churchillova, jeho ráznost, rozhodnost, energie byla by značně ovlivnila Francii a její rychlé a mohutné vyzbrojení. Je jisté, že za včasného vedení Churchillova by dnes Německo nebylo pánem skoro celé Evropy a neohrožovalo by nikoho, ani své sousedy, ani státy a národy vzdálené a ovšem ani Velkou Británii a její Imperium.

Jak vidno, význam velkých státníků je pro národy, státy a jejich osudy dalekosáhlý. Zrovna tak i význam velkých vojevůdců. Běda, dostanou-li se k rozhodujícímu vlivu příliš pozdě a jestliže jejich včasná upozornění nenaleznou pochopení a podpory.

Vzpomeňme v přítomné válce se proslavivšího velkého vojevůdce generála Wavella, vítěze nad italskou armádou v severní Africe. Jeho přednášky o vojevůdcovském umění, konané dva roky před válkou vyšly nedávno tiskem a jsou skvělým svědectvím o jeho umění předvídati, nezbytné to schopnosti státí se slavným válečníkem. Wavellovi se dnes dostává plného zadosťučinění.

Jak již řečeno, předvídavost hraje všude velmi významnou roli. A ve vojenském oboru zvlášť důležitou, ba, možno říci, skoro rozhodující.

č. 6/41

Myslím, že čtenáře této krátké úvahy bude zajímat, co jsem o předvídavosti napsal před 5 lety. Cituji doslovně část z článku, nadepsaného :

„Nedostatek předvídavosti se vždy mstí!“ a uveřejněného v N. L. ze dne 12. července 1936. Úvodem jsem tehdy napsal:

„Býti včas připraven co nejdokonaleji na všechny možné eventuality, toť hlavním úkolem vojenského vedení už v míru. Jeho snahou musí být, aby v případě válečného konfliktu nebyl vlastní stát nepřítelem v ničem a ničím překvapen, nebo alespoň pokud možno co nejméně. Za to však, aby byl nepřítel sám dokonale překvapen a tak nakonec donucen pokud možno rychle kapitulovat.“

„Překvapit lze nepřítele rozmanitým způsobem : Časem a jeho využitím, silami, prostorem, novými zbraněmi a válečnými prostředky, které mají ohromný vliv na taktiku a vedení, vojenským potenciálem státu a jeho obyvatelstva. Ve všech válkách hrál moment překvapení velmi důležitou a možno říci rozhodující roli. Všichni genialní vůdcové byly opravdovými mistry v tomto umění! A jediné jím, to možno směle tvrdit, lehce a rychle vítězili. Byly zejména vynikajícími mistry ve využití rychlosti a pohyblivosti vojsk a maximalní výkonnosti všech prostředků. Neméně skvěle dovedli vynalézati nové způsoby boje a válčení, jimiž vyvolávali v řadách nepřátel zmatek, rozvrat, paniku a jejich pád.“

„Německo na př. a vůbec státy militaristického ražení se snaží využít technických pokroků pro potřeby válečné co nejintenzivněji. To není jen letectvo, které podporují miliardovými částkami. Je to také ohromný rozmach motorisace, stavba vojensky důležitých komunikací a autostrád, umožňujících rychlé masové přesuny vojsk a materialu, čímž si připravují dobré podmínky pro rychlý spád operací pro případ válečného konfliktu. Nehledě k zmilitarisování důležitých průmyslových odvětví již v míru a k systematické výchově veškerého lidu v brannosti a vojenské pohotovosti.“

A k vůli zajímavosti a aktualnosti uveřejňuji ještě stať z článku, uveřejněného v N. L. ze dne 20. srpna 1934, který měl nadpis :

„MOHLA BÝT SVĚTOVÁ VÁLKA KRÁTKÁ?“

O tom tematu jsem se šířeji rozepsal ve zvláštní studii, vydané v r. 1928. V ní jsem se s hlediska vojenského pokusil dokázat, že světová válka mohla skončit skutečně velmi rychle,

č. 6/41

kdyby alespoň na jedné válčící straně byl býval opravdu velký vojevůdce, který by po vzoru z historie známých genialních válečníků byl dovedl dáti operacím rychlý spád. Zárným vzorem při zpracování shora uvedené studie byl mi Napoleon, o jehož myšlenky a názory jsem se opíral a které jsou a zůstanou nesmrtelné, poskytující nikdy nevysychající pramen poučení pro každého vojáka.

V článku jsem mimo jiné napsal doslovně toto :

„Není pochyby o tom, že jako Napoleon 19. století obzvláštní důležitost přikládal rychlosti a pohyblivosti, nemohl by Napoleon 20. století myslet a jednat jinak. Jistě by se byl nespokojil s průměrnou nebo podprůměrnou výkonností vojsk a nových dopravních prostředků (železnic, automobilů Napoleon neměl), jako se spokojili generálové při zahájení operací r. 1914. Byl by jistě již v míru přizpůsobil organizaci vojska a vedení vhodně moderní době a se všemi jejími pokroky. Tedy na př. utvoření zvláštních motorisovaných útvarů, k nimž se dnes po 20 letech (od roku 1914) po světové válce v některých státech přistupuje (u nás pro motorisaci není vůbec pochopení), by byl Napoleon již v míru, dávno před světovou válkou, provedl. Nejinak by si počínal, pokud jde o účelné, stoprocentní využití a použití letectva, telegrafie, telefonie, radiotelefografie, různých bojových pomocných prostředků, kterých z moderních vymožeností Napoleon postrádal. Rovněž by byl v intencích odkazu Napoleonova nezanedbal péči o rychlé a vydatné doplňování a uspokojení armády jak zálohami tak válečným materiálem a zásobováním všeho druhu. Byl by nepochybně učinil již v míru důkladné přípravy pro osobní, materiální a výrobní mobilisaci veškerého obyvatelstva a všech zdrojů státu, aby tak byl hned s počátku válečných akcí až do konce v přímo drtivé převaze nad nepřáteli. Nechci se ani šířeji zmiňovati o pokusech a vynálezech, které by byl vydatně podporoval a na nichž některých by byl založil novou taktiku, nový způsob upotřebení, novou bojovou metodu.“

Myslím, že je zbytečno, abych o nesmírné důležitosti předvídavosti již v dobách mírových pokračoval. Přítomná válka to opětně potvrzuje. Německo, jsouc na válku skvěle připraveno a v drtivé převaze, mělo všecké předpoklady pro válku bleskovou, která by se mu byla skutečně podařila, kdyby se jeho vedení nebylo dopustilo osudových strategických chyb a omylů. Vedení ztratilo především čas, o jehož významu v strategii Napoleon praví : „Strategie je nauka, zaležející ve využití času a prostoru. Tohoto nejsem tak žádostiv, jako prvého. Prostor lze opět získat,

č. 6/41

ztraceného času již nikdy.“ Německé vedení, bohudík, dělalo a dělá, podobně jako za války světové, opak toho, co by byl učinil Napoleon. Válku prohrálo již proto, že ztratilo čas.

Napadením Ruska si Německo situaci ještě zhoršilo. Ruská armáda, ruský lid a jejich vedení, jak průběh války ukazuje a dokazuje, brání svou zem a svou svobodu obdivuhodně. Velkou zásluhu na dosažených úspěších má nesporně vedení, které po stránce vojenských příprav na případnou válku nezahálelo, jako západní demokratické velmoce. Vedení nejen, že po stránce početní a materialní se postaralo o to, aby německé armády neměly již, jako dosud proti všem svým odpůrcům, drtivé přesily jak ve vzduchu, tak mechanisovanými velkými operačními jednotkami, ale snažilo se kromě toho nalézt nový způsob válčení proti útočníku, jímž nepřítele překvapilo, ohromilo a způsobilo mu úžasně ztráty, z nichž se tento už nikdy nevzpamatuje. Předvídavost na straně ruské přináší tedy společnému boji proti nacismu ohromnou pomoc, již se válka nepochybně značně zkrátí, urychlí pád německé fašistické tyranie a uspíší osvobození dočasně zotročených evropských národů.